

Asia: VN/34869/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Sosiaali- ja terveysministeriö (VN/34869/2024) on lähettänyt lausuntokierrokselle luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta. Kirkkohallitukselta ei ole pyydetty lausuntoa. Koska muutosesitys vaikuttaa seurakuntien diakoniatyössä ja toiminnassa kohdattavien paperittomien (lakiehdotuksessa laittomasti maassa oleskelevat) elämään, haluamme lausua seuraavaa.

Kirkkohallitus pitää hyvänä, että lakiesitys sisältää välttämättömän kiireettömän terveydenhuollon jatkumisen turvaamisen alaikäisille sekä raskaana oleville. Sen sijaan muiden aiemmassa esityksessä esille nostettujen ryhmien, kuten vakavasti ja pitkäaikaisesti sairaiden tai vammaisten henkilöiden, infektiosairaiden sekä muutoin erityisen haavoittuvassa asemassa olevien kohdalla kirjausta on tiukennettu tapauskohtaisen harkinnan suuntaan. Välttämätöntä kiireetöntä hoitoa näille ryhmille annettaisiin, mikäli sen epääminen olisi kohtuutonta. Kirkkohallitus haluaa kiinnittää huomiota muotoilun tulkinnanvaraisuuteen ja ehdottaa, että ko. ryhmät rinnastettaisiin alaikäisiin ja raskaana oleviin välttämättömän kiireettömän hoidon antamisessa.

Kuten edellisessä lausunrossamme totesimme, kirkkohallitus on ollut tyytyväinen lain aiempaan muotoiluun, joka on antanut kaikille, myös paperittomille henkilöille oikeuden välttämättömään terveydenhuoltoon. Nyt esitetty muutos huonontaa muutoinkin heikossa asemassa olevan ryhmän elämää. Välttämätön terveydenhuolto paperittomille on ollut käytössä vain vähän aikaa, eikä sen

vaikutuksia Suomessa ole juurikaan tutkittu (esimerkiksi koskien sen houkuttelevuutta tulla maahan tai pysyä maassa). Ennen muutosten tekemistä tällainen selvitys tulisi tehdä.

Koska paperittomien ryhmä on kokonaisuudessa pieni (3 000–4 000 henkilöä), ja heidän terveydenhuollon käyttönsä näyttää lain perustelujen pohjalta vähäiseltä, ei osaa paperittomien ryhmästä ole syytä sulkea terveydenhuollon ulkopuolelle, sillä perusteella, että se erityisesti kuormittaisi terveydenhuoltoa.

Lakiehdotuksessa oleva rajausta vastaa vain osittain ihmisoikeus- ja perusoikeuksien asettamiin velvoitteisiin. Kirkkohallitus haluaa myös tässä lausunnossa erityisesti kiinnittää huomiota lakiehdotuksen perusteluosiossa mainittuihin taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä (TSS) oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen velvoitteisiin ja TSS-komitean aikanaan (2021) sekä rotusyrjinnän vastaisen yleissopimuksen toimeenpanoa valvovan CERD-komitean (2017) Suomelle antamaan kehoitukseen ulottaa myös muu kuin kiireellinen terveydenhuolto koskemaan paperittomia henkilöitä.

Terveydenhuollon rajoitusperusteelle ei ole uudessakaan lakiluonnoksessa esitetty sellaisia painavia yhteiskunnallisia perusteita, joiden vuoksi olisi syytä rajata osa paperittomista henkilöistä välttämättömän terveydenhuollon ulkopuolelle. Etenkään, kun vanhempien terveyden hoitamatta jättämisellä voi olla vakavaa vaikutusta myös lapsiin. Terveydenhuoltokustannukset eivät todennäköisesti vähene sulkemalla tämä ryhmä pois välttämättömän terveydenhuollon piiristä. Päinvastoin välttämättömän terveydenhuollon laiminlyöminen voi vaikuttaa kiireellisen terveydenhuollon kasvuun pahentuneina terveysongelmina, joiden hoito vaatii pidempiaikaista hoitoa ja tulee siten kalliimmaksi. On inhimillisempää ja kustannustehokkaampaa hoitaa sairaat paperittomat perusterveydenhuollossa kuin akuuttihoitona päivystyksessä.

Saloranta Teija
Kirkkohallitus